

УДК 336.71:004.056.5

Апацький В. В., аспірант
Київський національний університет технологій та дизайну

ПРОБЛЕМИ КІБЕРБЕЗПЕКИ БАНКІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

В сучасному світі стрімкого розвитку цифровізації та штучного інтелекту все більш гостро для банківських установ постає питання кібербезпеки, адже банки оперують великою кількістю надзвичайно чутливої інформації. Крім того, саме банківські установи є дуже чутливими до репутаційних збитків, тому будь-які прогалини в інформаційних системах можуть привести до невинуватливих наслідків.

У серпні 2022 року Національний банк України ухвалив Постанову № 178 «Про затвердження Положення про організацію кіберзахисту в банківській системі України» [1], яка встановлює системні вимоги до кіберзахисту банків і порядок функціонування відповідної інфраструктури. Цей нормативний акт вводить обов'язковість функціонування Центру кіберзахисту НБУ, CSIRT-NBU, а також нормативи інформаційного обміну між банками й регулятором з метою швидкого виявлення і реагування на кіберзагрози.

Особливо важливо, що Положення поширює жорсткіші вимоги саме на системно важливі банки, яких віднесено до об'єктів критичної інформаційної інфраструктури (ОКІ), зокрема щодо незалежного аудиту інформаційної безпеки та застосування ризик-орієнтованого підходу до захисту систем.

З огляду на зростання ризиків, кіберзагрози для банків мають комплексний характер: від зовнішніх атак гакерських угруповань і використання методів соціальної інженерії до внутрішніх ризиків, пов'язаних із недостатнім рівнем захищеності інформаційної інфраструктури чи людським фактором. Сучасні фінансові установи опиняються в умовах, коли забезпечення стійкості до кібератак стає не лише технічним завданням, а й невід'ємною частиною стратегічного управління та підтримання довіри клієнтів. Так, за даними Держспецзв'язку [2], у 2024 році кількість кіберінцидентів в Україні зросла майже на 70 % — до 4315 випадків, порівняно з 2541 роком раніше, що свідчить про збільшення інтенсивності загроз для всієї інформаційної інфраструктури, у тому числі для банків. Основний перелік загроз сформовано в табл. 1.

Таблиця 1. Основні кіберзагрози для банків України

Тип загрози	Частота прояву	Потенційні втрати	Приклади атак
Соціальна інженерія, фішинг	Висока	Витік коштів клієнтів, даних	Масові розсилки під виглядом «Приват24», «Ощадбанк», телефонне шахрайство
DDoS-атаки	Середня	Зупинка онлайн-сервісів	Атаки на банки у 2022-2023 рр.
Ransomware	Середня	Втрати даних, викуп	Petya/NotPetya, Ryuk
Внутрішні загрози	Низька (але зростає)	Маніпуляції з рахунками	Несанкціоновані дії співробітників
Атаки на API та fintech	Середня	Злам мобільних застосунків	Уразливості в інтеграції зі сторонніми сервісами

Складено автором на основі [3, 4]

Слід визнати, що впровадження системи Open Banking, яка запрацювала в Україні з 1 серпня 2025 року, створює нові вразливості для кібербезпеки банків. З одного боку,

відкритий доступ до фінансових даних клієнтів через API дозволяє стороннім фінтех-компаніям надавати інноваційні сервіси, з іншого — збільшує площу потенційних атак. Недостатньо захищені API, слабкі протоколи автентифікації та неузгоджені політики доступу можуть стати каналами для несанкціонованого доступу до коштів і персональної інформації. Крім того, інтеграція з різними зовнішніми провайдерами підвищує ризик ланцюгових атак, коли вразливість у одній системі може поставити під загрозу безпеку всієї банківської інфраструктури.

Перспективним напрямом дослідження є глибший аналіз впливу цифрової трансформації на стійкість банків до кіберзагроз. Активне використання хмарних технологій, мобільних застосунків, відкритого банкінгу та штучного інтелекту потребує розробки нових методологій оцінки ризиків. Подальші наукові пошуки мають бути спрямовані на створення моделей прогнозування атак, а також на визначення оптимального співвідношення між інноваційністю та безпечністю цифрових сервісів.

Водночас важливим завданням майбутніх досліджень є оцінка ефективності нормативно-правових документів НБУ у сфері кіберзахисту та їх адаптація до міжнародних стандартів. Перспективним виглядає також вивчення досвіду співпраці банків з державними органами та міжнародними структурами з кібербезпеки. Це дозволить сформувати більш стійку та інтегровану систему захисту фінансового сектору України, яка відповідатиме вимогам глобалізованого цифрового середовища.

У 2025 році проблеми кібербезпеки для банків України залишаються одним із ключових викликів фінансової системи. Попри посилення нормативного регулювання з боку НБУ, впровадження сучасних технологій захисту та зростання обізнаності персоналу, банки стикаються з постійною еволюцією кіберзагроз. Головна проблема для кібербезпеки української банківської інфраструктури полягає в тому, що кількість кібератак на неї неупинно зростає.

Найбільш поширеними залишаються фішинг, соціальна інженерія та DDoS-атаки, а також ризики, пов'язані з використанням хмарних сервісів та мобільного банкінгу. В умовах цифровізації економіки і воєнних загроз з боку російської федерації українські фінансові установи змушені інвестувати значні ресурси у розвиток системи кіберзахисту, адже успішна кібератака може призвести не лише до фінансових втрат, а й до підриву довіри клієнтів та дестабілізації банківського сектору загалом. Тому кібербезпека нині є не лише технічним, а й стратегічним пріоритетом банків України.

Список використаних джерел:

1. Постанова Національного банку України «Про затвердження Положення про організацію кіберзахисту в банківській системі України та внесення змін до Положення про визначення об'єктів критичної інфраструктури в банківській системі України»: https://bank.gov.ua/admin_uploads/law/12082022_178.pdf?v=14
2. CERT-UA минулого року опрацювала 4315 кіберінцидентів [Електронний ресурс]: <https://cip.gov.ua/ua/news/cert-ua-minulogo-roku-opracyuvala-4315-kiberincidentiv>
3. Загрози фінансовій безпеці банківських установ України в умовах цифровізації: Копилюк О., Жигар Н., Петриняк А. / Луцький інститут розвитку людини університету «Україна» / Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки: Розділ III. Фінанси, банківська справа та страхування №2, 2024, с. 61-68.
4. Вплив цифрової трансформації на банківський сектор України: Данік Н., Торлопов А / *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. Vol. 3, №3, 2024.